

Betænkning

over forslag til lov om gennemførelse af overenskomst om retsstillingen for NATO-styrker og af protokol om NATOs militære hovedkvarterer.

(Afgivet af udvalget den 13. april 1955).

Udvalget har afholdt 2 møder og har haft samråd med stats- og udenrigsministeren. Som svar på stillede spørgsmål har udvalget modtaget det i bilaget til denne betænkning gengivne memorandum.

Et *flertal* (udvalget undtagen Johs. Christiansen) indstiller herefter lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* (Johs. Christiansen) ønsker, bl. a. under henvisning til sit partis principielle opfattelse af NATO-samarbejdet, ikke at tage medansvar for lovforslagets gennemførelse.

Bøgholm.	Johs. Christiansen.	From.	Jørgen Gram.	Victor Gram, næstformand.
Poul Hansen (Kalundborg), formand.	Per Hækkerup, ordfører.	Frode Jakobsen.	Ole Bjørn Kraft.	
Thorkil Kristensen.	K. Axel Nielsen.	Lars M. Olsen.	Paabøl.	Gustav Pedersen.
	Helga Pedersen.	Rasting.	Teichert.	

Bilag.

Memorandum

vedrørende de af folketingets udvalg angående forslag til lov om gennemførelse af overenskomst om retsstillingen for NATO-styrker og af protokol om NATOs militære hovedkvarterer i skrivelse af 12. april 1955 stillede spørgsmål.

1. Skal den fortrinsret, der i henhold til overenskomstens art. VII tillægges afsenderlandet, forstås således, at modtagerlandets fulde jurisdiktion over danske statsborgere vil kunne hævdes i alle tilfælde — også i sådanne, hvor lovovertrædelsen angår de i stk. 2 (c) omhandlede forhold?

Dette spørgsmål må besvares bekræftende. Bestemmelserne i overenskomstens art. VII begrænser ikke danske domstoles jurisdiktion over danske statsborgere. Dette gælder også i de tilfælde, hvor lovovertrædelsen angår de i art. VII, stk. 2 (c), omhandlede forhold.

Under forhandlingerne om overenskomsten var der enighed om denne opfattelse, selvom den ikke havde fundet direkte udtryk i overenskomstens tekst. På dansk foranledning blev dette forhold rettet, og man fik optaget bestemmelsen i art. VII, stk. 4, der er sålydende:

„Foranstående bestemmelser i nærværende artikel hjemler ikke afsenderlandets militære myndigheder nogen adgang til at udøve jurisdiktion over personer, der er statsborgere i eller har fast bopæl i modtagerlandet, medmindre de er medlemmer af afsenderlandets styrker.“

Som det vil ses, er den altovervejende hovedregel, at overenskomstens bestemmelser ikke hjemler afsenderlandets militære myndigheder nogen adgang til at udøve jurisdiktion over personer, der er stats-

borgere i eller har fast bopæl i modtagerlandet. Kun såfremt den pågældende er medlem af afsenderlandets styrker, giver overenskomstens regler i visse tilfælde hjemmel dertil, men i disse tilfælde ville modtagerlandet heller ikke kunne udøve jurisdiktion efter folkerettens almindelige regler.

2. Når der i overenskomsten tales om „styrke“ eller „civilt element“, skal alle i denne forbindelse relevante bestemmelser da forstås således, at de også omfatter fastboende danske statsborgere, som midlertidigt eller på længere antagelse udfører et arbejde eller en tjeneste for afsenderlandet?

Skal med andre ord sådanne danske statsborgere være undergivet afsenderlandets jurisdiktion også for det tilfælde, at nævnte lands myndighed rejser sigtelse mod dem for forhold, der er strafbare alene efter dette lands lovebestemmelser?

Spørgsmålet må besvares benægtende. Fastboende danske statsborgere omfattes ikke af udtrykket „styrke“ i overenskomstens forstand. Det fremgår af overenskomstens indledningsbestemmelse*), at forudsætningen for, at overenskomstens bestemmelser om en styrkes rettigheder og pligter kan finde anvendelse, er, at styrken og/eller dens enkelte medlemmer kommer til modtagerlandet fra udlandet.

Forsåvidt angår overenskomstens be-

*) Der sigtes hermed til følgende to sætninger:

„....., som tager i betragtning, at en deltagers styrker ifølge aftale kan blive udsendt til at gøre tjeneste på en anden deltagers territorium“;

„....., som imidlertid ønsker at fastsætte status for en deltagers styrker, når disse gør tjeneste på en anden deltagers territorium,“.

stemmelser om „civilt element“, udtales det udtrykkeligt i definitionen i art. I, 1 (b), at dette begreb ikke omfatter statsborgere eller personer, der har fast bopæl i det land, hvor styrken befinder sig.

Dette vil med andre ord sige, at fastboende danske statsborgere, som midlertidigt eller på længere antagelse udfører et arbejde eller en tjeneste for afsenderlandet, ikke omfattes af overenskomstens bestemmelser om en styrkes og et civilt elements retsstilling. Som følge heraf vil sådanne personer falde ind under modtagerlandets udelukkende jurisdiktion.

De omhandlede forhold er iøvrigt reguleret i overenskomstens art. IX, stk. 4, der er sålydende:

„En styrkes eller et civilt elements behov for stedlig civil arbejdskraft skal imødekommes på samme måde som mod-

tagerlandets tilsvarende behov og med bistand fra modtagerlandets myndigheder gennem arbejdsanvisningskontorerne. Antagelses- og arbejdsvilkårene, i særdeleshed lønninger, løntillæg og bestemmelserne vedrørende arbejderbeskyttelse, skal være de i henhold til modtagerlandets lovgivning gældende. Sådanne civile arbejdere, der er antaget af en styrke eller et civilt element, skal i ingen henseende betragtes som medlem af vedkommende styrke eller civile element.“

3. Er der nogen mulighed for at få overenskomsten ændret således, at hvis de i spørgsmål 2 omhandlede statsborgere er indfødte grønlændere, skal disse i *alle* tilfælde være undergivet dansk jurisdiktion?

Som følge af besvarelsen af spørgsmål 2 er baggrunden for spørgsmål 3 bortfaldet.